

4. Фармацевтичні науки

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПРОВІЗОРІВ НА ОСНОВІ ФОРМУВАННЯ ХІМІЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

Хмельникова Л. І.

кандидат хімічних наук, доцент кафедри біохімії та медичної хімії

Маслак Г. С.

доктор біологічних наук, доцент, завідувач кафедри біохімії та медичної хімії

Більчук В. С.

кандидат біологічних наук, ст.. науковий співробітник, викладач кафедри біохімії та медичної хімії

Державний заклад "Дніпровська медична академія МОЗ України"

м. Дніпро, Україна

У сучасній системі фармацевтичної освіти важливу роль відіграє компетентнісна модель підготовки провізорів з урахуванням досягнення такої професійної компетентності, яка дозволить майбутньому фахівцю адаптуватися до будь-яких умов в області професійної діяльності [1,с.145]. У реалізації компетентнісної моделі фахівця - провізора істотна роль належить хімічній освіті, зокрема, аналітичній хімії. Курс аналітичної хімії інтегративен за своєю суттю, озброює студентів - провізорів теоретичними знаннями і практичними вміннями, навичками в області хімічного, фізико - хімічного аналізу, тим самим активно бере участь у формуванні професійних компетенцій майбутнього провізора, забезпечує взаємозв'язок базових хімічних дисциплін з профільними. Особлива роль у формуванні професійних компетенцій належить методичному забезпеченню вивчення дисципліни, компоненти якого розробляються відповідно до таких дидактичних принципів: відповідність нормативним документам; чітка структуризація навчального матеріалу; послідовність викладання навчального матеріалу; повнота і доступність інформації; визначення компетенцій, яких повинен досягти студент - провізор; відповідність обсягу навчальних матеріалів обсягу годин, відведених на вивчення дисципліни; комплексність (теоретичні, практичні матеріали, проміжна і підсумкова атестація); мобільність; сучасність і відповідність науковим досягненням у відповідній сфері; оптимальність (розміщення дидактичних одиниць на різних носіях інформації); доступність

компонентів методичного забезпечення для студентів - провізорів та викладачів.

Основна мета створення методичного забезпечення - надати студенту - провізору повний комплект навчально - методичних матеріалів для самостійного вивчення дисципліни. При цьому, крім безпосереднього навчання студентів, завданнями викладача є: надання консультаційних послуг, поточна і підсумкова оцінка знань, мотивація до самостійної роботи. Методичне забезпечення з дисципліни «Аналітична хімія» розроблено для забезпечення виконань вимог до мінімуму змісту та підготовки фахівців за спеціальністю «Фармація, промислова фармація». Структура методичного забезпечення з дисципліни «Аналітична хімія» включає в себе наступні блоки: 1) організаційно-методичний; 2) змістовний; 3) навчально-методичний. Кожен блок складається з розділів.

Організаційно-методичний блок містить: нормативні документи; робочу програму дисциплін «Аналітична хімія» для студентів; графік навчального процесу; учбові плани; календарний план лекцій та практичних занять, складений у відповідності до змісту робочої програми з дисципліни, модульною системою вивчення дисципліни і загальній логіці освітнього процесу по семестрах навчання. Робоча програма з дисципліни «Аналітична хімія» складена відповідно до нормативних вимог і Положенням про робочу програму, затвердженими центральної методичною комісією (ЦМК). Робоча програма є основним документом методичного забезпечення і має вступну та основну частини. Вступна частина включає: цілі і завдання дисципліни, формулюються відповідно до формованих компетенцій; місця навчальної дисципліни в структурі підготовки провізора; розділи навчальної дисципліни та міждисциплінарні зв'язки з послідовними дисциплінами; вимоги до результатів освоєння навчальної дисципліни, які співвідносяться з кваліфікаційними характеристиками фахівця відповідно до нормативних документів. В даному розділі визначені види професійної діяльності, які лежать в основі викладання дисципліни «Аналітична хімія», картування загальнокультурних і професійних

компетенцій, які формуються при вивченні дисципліни. Основна частина робочої програми містить: обсяг навчальної дисципліни (модуля) і види навчальної роботи; зміст дисципліни; види самостійної роботи студента, контрольних питань; оціночні засоби для контролю успішності та результатів освоєння навчальної дисципліни; навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни; матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни; освітні технології. У змістовний блок методичного забезпечення входять: навчальні посібники [2,с.240]; конспект лекцій; слайд - презентації лекцій; дидактичні матеріали (розрахункові формули; довідкові дані, схеми і таблиці, необхідні як для аудиторної, так і позааудиторної роботи студентів); глосарій - сукупність довідкових матеріалів, які розкривають зміст основних термінів, визначень, словосполучень, скорочень і т.п., знання і використання яких необхідно в процесі вивчення дисципліни «Аналітична хімія». Навчально - методичний блок складається з методичних розробок по вивченню дисципліни і контролюючих матеріалів, які включають в собі методичні вказівки з вивчення дисципліни: для викладачів і студентів, для виконання лабораторних робіт; методичне забезпечення поза аудиторної СРС; положення про рейтинговий контроль знань. Методичні вказівки складені для кожного заняття і припускають поетапне проведення заняття в оптимальному режимі для засвоєння теоретичного і практичного матеріалу. У методичних вказівках до виконання лабораторних робіт значна увага приділяється профілізації викладання в плані ознайомлення студентів з фармакопейними методиками аналізу різних лікарських речовин. Кожна лабораторна робота виконується як індивідуальне навчально - дослідне завдання, що дозволяє найбільш об'єктивно оцінювати практичні навички студента - провізора. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи спрямовані на закріплення вміння пошуку, накопичення та обробки наукової інформації. Розроблене положення про рейтинг з дисципліни «Аналітична хімія» представляє собою чітку систему основних форм навчальної діяльності студентів (лабораторні роботи, тестові завдання і т.д.) зі зазначенням балів і

відповідних їм критеріїв оцінки). Методичне забезпечення включає контролюючі матеріали за всіма навчальними модулями: завдання тестового поточного контролю представлені в різних формах і дозволяють адекватно оцінювати рівень знань студентів з дисципліни, контрольних робіт, захисту модулів, екзаменаційних питань і екзаменаційних білетів, що дозволяє диференційовано і об'єктивно оцінити якість і ступінь засвоєння навчального матеріалу.

Для вимірювання рівня навчальної успішності студентів - провізорів, досягнутих результатів навчання на різних етапах вивчення дисципліни «Аналітична хімія» нами розроблена оціночна база критеріїв (ОБК) з дисципліни, яка являє собою сукупність контрольних - вимірювальних, організаційно-методичних і оціночних матеріалів. ОБК використовується при проведенні поточного контролю успішності та проміжної атестації студентів - провізорів і метою її є створення інструменту, який дозволяє встановити відповідність рівня підготовки студентів - провізорів на даному етапі навчання вимогам підготовки фахівця за спеціальністю «Фармація, промислова фармація». Завданнями ОБК є: контроль процесу освоєння студентами рівня сформованості хімічних компетенцій; оцінка досягнень студентів в процесі вивчення дисципліни «Аналітична хімія» з виділенням як позитивних, так і негативних результатів; планування запобіжних та коригувальних заходів.

Формування ОБК базується на ключових принципах оцінювання (валідність, надійність, справедливість і ефективність) і відповідності типової та робочої програм дисципліни, навчальним планам. Оцінка якості підготовки студентів-провізорів з дисципліни «Аналітична хімія» за типами контролю включає: поточний контроль, що є перевіркою засвоєння навчального матеріалу, регулярно здійснюється протягом усього навчання; рубіжний контроль, який перевіряє засвоєння окремого модуля дисципліни; проміжну атестацію, здійснювану по завершенню вивчення курсу аналітичної хімії. Контроль з дисципліни «Аналітична хімія» здійснюється нами в усному опитуванні та письмових роботах, у формі співбесіди, тестів, контрольних

робіт, навчально-дослідних лабораторних робіт, іспиту. До ОБК з дисципліни «Аналітична хімія» майбутніх провізорів входять: для поточного і рубіжного контролю - план дисципліни, структурована база контрольних навчальних завдань, специфікації контролюючих заходів поточного оцінювання, методичні матеріали, що визначають процедуру контролю та критерії оцінювання, методи інтерпретації результатів; для проміжної атестації - методичні вказівки для студентів, які містять вимоги щодо виконання завдань, критерії оцінювання, специфікацію контролюючих заходів, перелік необхідних освітніх ресурсів; до проміжної атестації в формі іспиту - специфікація іспиту, база завдань, методичні матеріали, що визначають процедуру проведення іспиту (програма іспиту, критерії оцінки відповідей, методи інтерпретації результатів).

Таким чином, методичне забезпечення дисципліни «Аналітична хімія» для студентів - провізорів розроблено на основі компетентнісного підходу, модульності і послідовності викладання навчального матеріалу, що включає робочу програму, дидактичні та контролюючі матеріали і характеризується повнотою і доступністю інформації. Такий підхід сприяє вирішенню протиріччя між обсягом навчального матеріалу і навчальним часом на його вивчення і визначає для студентів - провізорів кінцеві цілі освоєння курсу аналітичної хімії у вигляді хімічних компетенцій і напрямки їх досягнення (види, способи діяльності, в тому числі самостійної).

Література:

1. Березюк О.С. Шляхи модернізації освітньої системи України/О.С. Березюк, В.І. Смоляр, О.М. Власенко// Тенденції модернізації національних освітніх систем: збірник наукових праць/за ред. О.С. Березюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 158 с.
2. Подплетня О.А. Аналітична, фізколоїдна хімія та метрологія/О.А. Подплетня, Л.І. Хмельникова-Дніпропетровськ:Середняк Т. К. , 2016.-240 с.